

ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΛΕΟΝΤΙΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Λεόντιος

Μαρία

Σάββας

Τσαούσης

ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΛΕΟΝΤΙΟΣ

Για τον ιερομόναχο Λεόντιο άκουσα για πρώτη φορά να γίνεται λόγος όταν διορίστηκα ψάλτης στη Φανερωμένη.

Αναζητώντας κάποια στοιχεία, προκειμένου να γράψω ένα θεατρικό κείμενο για τη θυσία του, αποτάθηκα στον Κωστή Κοκκινόφτα, ο οποίος εργάζεται στο Κέντρο Μελετών της Ιεράς Μονής Κύκκου.

Τα σημαντικότερα στοιχεία, που είχε την ευγενή καλοσύνη να συλλέξει ο κύριος Κοκκινόφτας και στα οποία βασίστηκα για να γράψω το θεατρικό μονόπρακτο «Φανερωμένης Λεόντιος», αναφέρονται σε δύο επιστολές του υποστράτηγου Κωνσταντίνου Χατζηγιωάννου (+1922), ο οποίος ήταν ανειψιός του ιερομόναχου Λεόντιου – γιος της αδελφής του Μαρίας. Οι επιστολές είναι καταχωρημένες στον Μεγάλο Κώδικα της Αρχιεπισκοπής.

Στην πρώτη επιστολή ο Χατζηγιωάννου αναφέρει και τα εξής: «Τεσσαράκοντα ημέρας προ του απαγχονισμού των τεσσάρων Αρχιερέων μετά των αξιωματικών της Εκκλησίας και των προκρίτων της νήσου ο Κουτσιούκ αποκεφάλισε τον ευπαιδευτον κληρικόν Λεόντιον, αδελφόν της μητρός μου (εις ανάμνησιν του οποίου χειροτονήθη ο προ τινος μεταστάς αδελφός μου Μητροπολιτής Κιτίου Χρύσανθος), διότι ανεκαλύφθη υπό των Τούρκων κεκρυμμένη πυρίτις, φυλασσομένη εις κρυψώνα του εν Λευκωσία ναού της Φανερωμένης προς τον σκοπόν τούτον της επαναστάσεως».

Στη δεύτερη επιστολή ο Χατζηγιωάννου τονίζει ότι ο Λεόντιος ήταν ανάμεσα στους λόγιους της εποχής, αφού τόσο ο ίδιος όσο και ο αδελφός του μητροπολίτης Κιτίου Χρύσανθος Ιωαννίδης είχαν μορφωθεί, μελετώντας τα βιβλία της βιβλιοθήκης του.

Από τις επιστολές του υποστράτηγου Κωνσταντίνου Χατζηγιωάννου μαθαίνουμε ακόμη ότι η μητέρα του Μαρία, αδελφή του ιερομόναχου Λεόντιου, είχε άλλους δύο γιους, εκτός από τον ίδιο και τον μητροπολίτην Κιτίου Χρύσανθον. Τον Λοΐζον Ιωαννίδη και τον Γεώργιο Μουμτζή, ο οποίος ήταν πατέρας της εθνικής ενεργέτιδας Ευγενίας Θεοδότου.

Ένα άλλο πρόσωπο το οποίο εμπλέκεται στη θυσία του Ιερομόναχου Λεόντιου είναι κάποιος ονόματι Σάββας.

Η αναφορά στον Σάββα γίνεται σε μία ανταπόκριση από τη Ζάκυνθο, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Ρώμης «Notizie del Giorno» τον Αύγουστο του 1821. Γράφει μεταξύ άλλων: «Σάββας τις είχε κρύψει εν βαρέλιον πυρίτιδος εις δωμάτιον της ενοριακής εκκλησίας της Φανερωμένης εν Λευκωσία. Επειδή δεν ήτο δυνατόν να ευρεθή (ο Σάββας) αντί τούτου εκρατήθη ο παπά Λεόντιος, εφημέριος της ίδιας εκκλησίας και υπό πάντων αγαπώμενος, ούτινος έκοψαν την κεφαλήν εν μέσω της αγοράς οι δήμιοι του βαλή.»

Ανδρέας Κουκίδης
2 Μαρτίου 2004

Α΄ ΠΡΑΞΗ

ΣΚΗΝΙΚΟ

(Το κελί του Ιερομόναχου Λεόντιου στο προαύλιο της Φανερωμένης. Πίσω η είσοδος του κελιού. Κάπου ένα μικρό παράθυρο. Αριστερά μικρή πόρτα που οδηγεί σε υπόγειο. Πολύ λίγα έπιπλα. Ένα τραπέζι, ένα κρεβάτι, ένα ντουλάπι, ένα σταμνί. Κάποιες εικόνες σε ένα μικρό εικονοστάσι, με ένα καντήλι αναμμένο μπροστά τους).

ΕΙΚΟΝΑ 1

(Προτού ανάψουν τα φώτα, ακούεται από ομάδα ψαλτών το Απολυτίκιον του Αγίου Γεωργίου «Ως των αιχμαλώτων ελευθερωτής». Ακολουθεί το «Δόξα και νυν» και το «Θεοτόκε Παρθένε»).

ΣΑΒΒΑΣ (Ενώ ακούονται οι ύμνοι ανοίγει και μπαίνει, κρατώντας ένα μικρό βαρέλι. Το βάζει κάτω. Κλείνει την είσοδο. Ανάβει από το καντήλι ένα κερί, που βρίσκει στο τραπέζι. Κρατώντας το κερί, ανοίγει την πορτούλα αριστερά και κατεβαίνει στο υπόγειο. Βάζει το κερί σε ένα κηροπήγιο. Φορτώνεται το βαρέλι για να το κατεβάσει κάτω).

ΜΑΡΙΑ (Ανοίγει και μπαίνει. Ξαφνιάζεται που τον βλέπει). Είστε εδώ κύριε Σάββα;

ΣΑΒΒΑΣ (Τα χάνει). Ναι, όπως βλέπετε.

ΜΑΡΙΑ Τι κάνετε εδώ την ώρα του εσπερινού;

ΣΑΒΒΑΣ Είναι αυτό το βαρέλι που από μέρες τώρα λέω να το κατεβάσω στο υπόγειο κι όλο το ξεχνούσα.

ΜΑΡΙΑ Κι ήρθατε την ώρα του εσπερινού;

ΣΑΒΒΑΣ Είπα, μια και το θυμήθηκα να μην το αναβάλω πάλι.

ΜΑΡΙΑ Είναι πολλοί που γιορτάζουν τον Άγιο Γεώργιο. Η εκκλησία είναι κατάμεστη. Οι ιερείς τώρα τελούν την αρτοκλασία κι εσείς αντί να είστε στον ναό, ήρθατε να φυλάξετε το βαρέλι;

(Σταματάνε οι ύμνοι).

ΣΑΒΒΑΣ Σε παρακαλώ. Δεν είσαι προϊστάμενος του ναού δεσποσύνη Μαρία. Δεν θα μου πεις πώς θα κάνω τη δουλειά μου.

- ΜΑΡΙΑ   Ναι, αλλά προϊστάμενος είναι ο αδελφός μου, στον οποίον ανήκει αυτό το κελί. Κι έρχομαι και σε βρίσκω εδώ σε μια ώρα που κινεί υποψίες.
- ΣΑΒΒΑΣ   Τι υποψίες μπορεί να κινήσει ένας άνθρωπος σαν κι εμένα; Εργάζομαι τόσα χρόνια στον ναό. Δεν ξέρετε τι άνθρωπος είμαι; Ούτε να κλέψω ήρθα ούτε να χαλάσω.
- ΜΑΡΙΑ   Ο αδελφός μου σας είπε να φέρετε εδώ το βαρέλι;
- ΣΑΒΒΑΣ   Ναι, ο ιερομόναχος μου είπε.
- ΜΑΡΙΑ   Θα τον ρωτήσω.
- ΣΑΒΒΑΣ   Κοιτάτε, δεν θυμάμαι καλά. Μπορεί ο πατήρ Λεόντιος, μπορεί και κάποιος άλλος.
- ΜΑΡΙΑ   Ποιος άλλος;
- ΣΑΒΒΑΣ   Άλλος ιερέας.
- ΜΑΡΙΑ   Είναι δυνατό να σας παρήγγειλεν άλλος ιερέας να φέρετε το βαρέλι στο κελί του αδελφού μου;
- ΣΑΒΒΑΣ   Μόνο εδώ υπάρχει υπόγειο.
- ΜΑΡΙΑ   Απ' ότι ξέρω υπάρχουν κι άλλα υπόγεια γύρω στον ναό.
- ΣΑΒΒΑΣ   Εδώ υπάρχει υπόγειο αδειανό.
- ΜΑΡΙΑ   Τι έχει μέσα το βαρέλι;
- ΣΑΒΒΑΣ   Τίποτα.
- ΜΑΡΙΑ   Μπορώ να δω;
- ΣΑΒΒΑΣ   Δεν με εμπιστεύεστε;
- ΜΑΡΙΑ   Όχι, δεν εμπιστεύομαι.
- ΣΑΒΒΑΣ   Με προσβάλλετε.
- ΜΑΡΙΑ   Σας παρακαλώ, θέλω να δω.
- ΣΑΒΒΑΣ   Δεν είναι τίποτε σου λέω.
- ΜΑΡΙΑ   Οι καιροί είναι χαλεποί κύριε Σάββα.
- ΣΑΒΒΑΣ   Τι θέλετε να πείτε;
- ΜΑΡΙΑ   Με σημερινή εγκύκλιο του ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός καλεί τους Χριστιανούς να παραδώσουν τα όπλα στις κατοχικές Αρχές.
- ΣΑΒΒΑΣ   Τι βάζετε με το μυαλό σας; Είναι δυνατό, ένας άνθρωπος σαν κι εμένα, να σκεφτεί και μόνο να κρύψει όπλα;

ΜΑΡΙΑ	Τι έχει τότε το βαρέλι;
ΣΑΒΒΑΣ	Τίποτε σας λέω.
ΜΑΡΙΑ	Τότε αφήστε με να δω.
ΣΑΒΒΑΣ	Θα θυμώσω.
ΜΑΡΙΑ	Θα θυμώσω κι εγώ.
ΣΑΒΒΑΣ	Εσύ τι γυρεύεις εδώ αυτή την ώρα; Εσύ δεν θα 'πρεπε να 'σαι στον εσπερινό;
ΜΑΡΙΑ	Ο εσπερινός τελείωσε.
ΣΑΒΒΑΣ	Όταν ήρθες δεν είχε τελειώσει.
ΜΑΡΙΑ	Δεν θα σου δώσω εξηγήσεις.
ΣΑΒΒΑΣ	Εγώ θα σε καταγγείλω στον αδελφό σου.
ΜΑΡΙΑ	Την ώρα της λιτανείας μου παράγγειλε να έρθω να του πάρω λιβάνι.
ΣΑΒΒΑΣ	Εντάξει θα φύγω. (Σηκώνει το βαρέλι και κάνει να φύγει).
ΜΑΡΙΑ	Σίγουρα θα φύγεις. Μα πρώτα θα δω τι έχει μέσα το βαρέλι.
ΣΑΒΒΑΣ	Άσε με να φύγω.
ΜΑΡΙΑ	Θα δω.
ΣΑΒΒΑΣ	Φύγε από μπροστά μου.
ΜΑΡΙΑ	Χτύπησε με. Έλα χτύπησε με. Τι στέκεις και με κοιτάς.
ΣΑΒΒΑΣ	Άσε με να φύγω σε παρακαλώ.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	(Ανοίγει και μπαίνει). Τι γυρεύετε εδώ;
ΜΑΡΙΑ	Εγώ ήρθα γι αυτό που μου παράγγειλες.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Γιατί δεν ήρθες να το φέρεις;
ΜΑΡΙΑ	Βρήκα εδώ τον κύριο Σάββα.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Τι κάνεις εδώ κύριε Σάββα; Σε έχασα από ώρα κι απορούσα.
ΣΑΒΒΑΣ	Ήρθα να κατεβάσω αυτό το βαρέλι στο υπόγειο πάτερ Λεόντιε, μα δεν μ' αφήνει η αδελφή σας.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Και τώρα ευλογημένε βρήκες την ώρα;
ΣΑΒΒΑΣ	Τώρα θυμήθηκα.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Τι έχει μέσα;
ΣΑΒΒΑΣ	Τίποτα.

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Εντάξει, κατέβασε το.
- ΜΑΡΙΑ   Μην τον πιστεύεις. Κάτι κρύβει. Δεν μ'αφήνει να κοιτάξω.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Σε ξαναρωτώ. Τι έχει μέσα;
- ΣΑΒΒΑΣ   Τίποτα σας λέω.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Να δω εγώ.
- ΣΑΒΒΑΣ   Σκέτη καρβουνόσκονη.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Τι πράμα;
- ΣΑΒΒΑΣ   Καρβουνόσκονη.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Τι καρβουνόσκονη;
- ΣΑΒΒΑΣ   Αυτή που μένει από τα κάρβουνα που ανάβουμε για τον θυμιατό.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Και γιατί φυλάεις το σταχτό.
- ΣΑΒΒΑΣ   Τον παίρνω στο σπίτι για την αλουσίβα.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Τότε γιατί τον κατεβάζεις στο υπόγειο;
- ΣΑΒΒΑΣ   Θα τον πάρω, άμα γεμίσει το βαρέλι.
- ΜΑΡΙΑ   Μην τον πιστεύεις. Λέει ψέματα. (Τρέχει και βάζει το χέρι της μέσα στο βαρέλι. Παίρνει κάτι. Τρίβει τα δάκτυλα της και τα μυρίζεται). Μπαρούτι.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Μπαρούτι!
- ΜΑΡΙΑ   Ναι μπαρούτι. Έλα να δεις.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   (Πηγαίνει. Παίρνει με το χέρι του. Τρίβει τα δάκτυλα του). Τι έχεις να πεις γι αυτό;
- ΣΑΒΒΑΣ   Αύριο έχουμε του Αγίου Γεωργίου. Σε τρεις ημέρες κλείνει ακριβώς ένας μήνας από τις εικοσιπέντε του Μάρτη, που ο Παλαιών Πατρών Γερμανός σήκωσε στη Μονή της Αγίας Λαύρας το λάβαρο της Επανάστασης. Το γένος ξεσηκώθηκε Πάτερ Λεόντιε. Εμείς θα κάτσουμε με σταυρωμένα χέρια;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Μπορεί να μην έχει φθάσει η ώρα μας.
- ΣΑΒΒΑΣ   Ποιος το λέει;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός. Με σημερινή εγκύκλιον του, όπως γνωρίζεις πολύ καλά, καλεί τους Χριστιανούς να πειθαρχήσουν εις την εντολήν της Τουρκικής Διοίκησης και να παραδώσουν τα όπλα.

- ΣΑΒΒΑΣ Τι να κάνει ο Αρχιεπίσκοπος!
- ΜΑΡΙΑ Όλα τα όπλα. Τα κληρονομικά, και ό,τι μπορεί να χαρακτηριστεί σαν όπλο. Ακόμα και τα αιχμηρά μαχαίρια.
- ΣΑΒΒΑΣ Τι άλλο μπορούσε να κάνει!
- ΜΑΡΙΑ Και μάλιστα από το διάταγμα της Τουρκικής διοίκησης δεν εξαιρούνται ούτε οι Χριστιανοί των άλλων δογμάτων. Οι Φράγκοι, οι Αρμένιοι και οι Μαρωνίτες.
- ΣΑΒΒΑΣ Τον ανάγκασαν να το κάνει.
- ΜΑΡΙΑ Είναι δυνατόν ο Αρχιεπίσκοπος να φοβάται για τη ζωή του;
- ΣΑΒΒΑΣ Σίγουρα θα φοβάται για το ποίμνιο του.
- ΜΑΡΙΑ Ακριβώς. Θέλει να το προστατέψει, ενώ εσείς φαίνεται να μη νοιάζεστε.
- ΣΑΒΒΑΣ Το σκέφτηκα καλά. Το κελί ενός μοναχού δύσκολα το υποψιάζονται.
- ΜΑΡΙΑ Οι ιερωμένοι είναι οι πρώτοι, τους οποίους υποψιάζονται οι Τούρκοι.
- ΣΑΒΒΑΣ Ο πατήρ Λεόντιος θεωρείται απ' όλους φιλήσυχος άνθρωπος.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο ναός της Φανερωμένης όμως, του οποίου προϊστάμαι, θεωρείται από τους Τούρκους σαν σχολή του Γένους. Και από καιρό την έχουνε στο μάτι.
- ΣΑΒΒΑΣ Μην ανησυχείτε πάτερ. Για δυο-τρεις ημέρες θα μείνει εδώ. Μέχρι να βρω τον τρόπο να το μετακινήσω.
- ΜΑΡΙΑ Μην τον αφήσεις.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Οι καιροί είναι πολύ δύσκολοι.
- ΣΑΒΒΑΣ Είμαστε δούλοι πάτερ. Δεν μπορεί να 'ναι εύκολοι οι καιροί.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Εμείς εδώ ζούμε με τη θηλιά στο λαιμό. Είμαστε μέσα στα σπλάχνα της Τουρκιάς. Είναι πολύ δύσκολο για μας.
- ΣΑΒΒΑΣ Δεν αντέχει πια ο κόσμος.
- ΜΑΡΙΑ Αφού μας καλεί ο Αρχιεπίσκοπος να παραδώσουμε τα όπλα, οφείλουμε να το πράξουμε.

- ΣΑΒΒΑΣ Μπορεί ο Αρχιεπίσκοπος να παραβεί το φιρμάνι των Τούρκων; Θα τον κρεμάσουν την ίδια ημέρα. Υποχρεώθηκε να στείλει την εγκύκλιο. Δεν μπορούσε να αρνηθεί.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Παύση). Δεν είναι διά τον εαυτό μου που φοβάμαι. Είναι διά τη Φανερωμένην. Πολλές φορές απείλησαν οι Τούρκοι ότι θα την κάψουν. Ας μην τους δώσουμε αφορμή.
- ΣΑΒΒΑΣ Δεν θα τους δώσουμε.
- ΜΑΡΙΑ Μπορεί να το ανακαλύψουν.
- ΣΑΒΒΑΣ Δεν θα το ανακαλύψουν.
- ΜΑΡΙΑ Μπορεί κάποιος να σε είδε, να σε παρακολούθησε.
- ΣΑΒΒΑΣ Κανένας δεν με παρακολούθησε.
- ΜΑΡΙΑ Πού το ξέρεις; Θα σου το έλεγε; Θα σου το φώναζε;
- ΣΑΒΒΑΣ Σας παρακαλώ πάτερ. Μόνο για δυο τρεις ημέρες.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Παύση). Εντάξει. Μόνο για δύο μέρες.
- ΜΑΡΙΑ (Τρέχει κοντά του και του φιλά τα χέρια). Σε παρακαλώ. Μην τον αφήσεις να το κάνει. Φοβάμαι. Φοβάμαι πολύ.
- ΣΑΒΒΑΣ Όλοι ανησυχούμε. Μα πρέπει να πνίξουμε τον φόβο μας. Υπάρχουν αδέρφια μας που υποφέρουν.
- ΜΑΡΙΑ Κι εμείς υποφέρουμε.
- ΣΑΒΒΑΣ Εμείς δεν υποφέρουμε. Εμείς καλά είμαστε. Θα 'χετε ακούσει για τον Αγά του Παλαικύθρου. Τον Χατζητταχήρ.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Έχομε ακούσει.
- ΣΑΒΒΑΣ Έχει αρπάξει όλη την περιουσία των Χριστιανών της περιοχής του. Και τώρα τους αγγαρεύει να δουλεύουν εις τα χτήματα που τους επήρε.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ναι, τα μάθαμε.
- ΣΑΒΒΑΣ Κι όσα και να φάει δεν χορταίνει. Έχει βάλει κι άλλα στο μάτι. Κι άρχισε να δίνει και ονόματα για τον κατάλογο των προγραφών.
- ΜΑΡΙΑ Των προγραφών;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο Κουτσιούκ Μεχμέτ Μαρία μου, εξήτησεν από την Υψηλή Πύλη την προγραφήν πέραν των τετρακόσιων προορίτων, τους οποίους κατηγορεί ότι σχεδιάζουν επέκτασιν της επαναστάσεως εις την Κύπρον.

ΜΑΡΙΑ	Ακούστηκαν ονόματα;
ΣΑΒΒΑΣ	Ακούστηκε για κάποιους προύχοντες από την περιοχή Κυθραίας, των οποίων τα ονόματα έδωσε ο Χατζητταχίρ, με σκοπό να πάρει την περιουσία τους.
ΜΑΡΙΑ	Ποιοι είναι αυτοί;
ΣΑΒΒΑΣ	Γίνεται λόγος για τον παπά Ιωάννη από τη Βώνη και τον πρωτόπαπα Γεώργιο και τον Χατζηγιωνά από το Έξω Μετόχι.
ΜΑΡΙΑ	Αλίμονο τους. Θα τους σφάξουνε σαν αρνιά.
ΣΑΒΒΑΣ	(Παύση). Μόνο για δύο μέρες Πάτερ Λεόντιε. Σας το υπόσχομαι.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Εντάξει.
ΜΑΡΙΑ	Μην τον αφήσεις. Σε παρακαλώ. Φοβάμαι πολύ για σένα.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Όλοι είμαστε κάτω από τη σκέπη του Θεού Μαρία μου.
ΜΑΡΙΑ	Εσύ το είπες. Κινδυνεύει η ίδια η Φανερωμένη.
ΣΑΒΒΑΣ	Μόνο για δύο μέρες.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Είπα εντάξει. (Ο Σάββας παίρνει το βαρέλι και κατεβαίνει στο υπόγειο).
ΜΑΡΙΑ	Αν πάθεις τίποτε δεν θα το αντέξω.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Μην ανησυχείς.
ΜΑΡΙΑ	Ανησυχώ πολύ.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Πες' μου τα νέα σου. Πώς πάει το διάβασμα σου;
ΜΑΡΙΑ	Μην αλλάξεις κουβέντα.
ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Πώς είναι τα οικονομικά σου; Χρειάζεσαι χρήματα;

ΕΙΚΟΝΑ 2

(Από την εκκλησία ακούεται το Απολυτίκιο των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης «Του Σταυρού σου τον τύπον»).

- ΣΑΒΒΑΣ (Βγαίνει από το υπόγειο κρατώντας ένα κερί. Σβήνει το κερί, το βάζει στο εικονοστάσι και ανοίγει την έξοδο για να φύγει, μόλις όμως άνοιξε η πόρτα μπαίνει η Μαρία).
- ΜΑΡΙΑ Τι κάνεις πάλι εδώ;
- ΣΑΒΒΑΣ Ήρθα να ρίξω μια ματιά. Φοβάμαι από την υγρασία.
- ΜΑΡΙΑ Υποσχέθηκες πως θα τ' άφηνες εδώ μόνο για δύο μέρες.
- ΣΑΒΒΑΣ Μην ανησυχείς.
- ΜΑΡΙΑ Αύριο είναι του Αγίου Κωνσταντίνου και της Αγίας Ελένης.
- ΣΑΒΒΑΣ Κανένας δεν ξέρει.
- ΜΑΡΙΑ Από του Αγίου Γεωργίου στις εικοσιτρείς Απριλίου, κλείνει μήνας που έχουμε το μπαρούτι στο υπόγειο.
- ΣΑΒΒΑΣ Κανένας δεν κινδυνεύει.
- ΜΑΡΙΑ Κινδυνεύει ο αδελφός μου. Κάθεται σ' ένα βαρέλι με μπαρούτι.
- ΣΑΒΒΑΣ Αν υπήρχε κίνδυνος θα το νιώθαμε.
- ΜΑΡΙΑ Πώς θα το νιώθαμε;
- ΣΑΒΒΑΣ Ότι κάποιος μπορεί να υποψιάζεται, μπορεί να ξέρει, μπορεί να παρακολουθεί.
- ΜΑΡΙΑ Πόσοι άλλοι ξέρουν εκτός από 'σένα;
- ΣΑΒΒΑΣ Κανένας δεν ξέρει, εκτός από μας τους τρεις.
- ΜΑΡΙΑ Εκείνοι που σου το προμήθεψαν δεν ξέρουν;
- ΣΑΒΒΑΣ Όχι δεν ξέρουν.
- ΜΑΡΙΑ Κι όταν σ' ερωτούν πού το κρύβεις τι τους απαντάς;
- ΣΑΒΒΑΣ Ότι όσο λιγότεροι το ξέρουν τόσο το καλύτερο.
- ΜΑΡΙΑ Είναι δυνατό να μην το έχεις πει σε κανένα;
- ΣΑΒΒΑΣ Σε κανένα σου λέω.
- ΜΑΡΙΑ Πώς δουλεύετε, πώς συνεργάζεστε, από πού παίρνεις εντολές;

- ΣΑΒΒΑΣ Αυτό δεν σε αφορά.
- ΜΑΡΙΑ Αυτός που σου δίνει εντολές γνωρίζει;
- ΣΑΒΒΑΣ Κανένας δεν γνωρίζει.
- ΜΑΡΙΑ Κι αν σε παρακολουθεί κάποιος;
- ΣΑΒΒΑΣ Ποιος να με παρακολουθεί;
- ΜΑΡΙΑ Βαλτός των Τούρκων.
- ΣΑΒΒΑΣ Αν με παρακολουθούσαν θα με είχαν συλλάβει όταν το μετακινούσα.
- ΜΑΡΙΑ Μπορεί να θέλουν να μάθουν περισσότερα. Να μάθουν με ποιους συνεργάζεσαι.
- ΣΑΒΒΑΣ Οι Τούρκοι δεν σκέφτονται έτσι. Οι Τούρκοι και μόνο να υποψιαστούν θα σε αποκεφαλίσουν. Δεν κάθονται να παρακολουθούν για μήνες, για να δουν με ποιους συνεργάζεσαι και με ποιους όχι.

ΕΙΚΟΝΑ 3

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Κάθεται και διαβάζει στο φως του κεριοῦ. Χτύπημα στην πόρτα). Εμπρός.
- ΜΑΡΙΑ (Ανοίγει και μπαίνει, κρατώντας ένα πιάτο σκεπασμένο με ένα ρούχο. Προσπαθεί να κρύψει την ταραχή της). Ευλογείτε.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Καλώς την. Τι φέρνεις πάλι;
- ΜΑΡΙΑ Ό,τι σ' αρέσει.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Δεν είν' ανάγκη να 'ρχεσαι δυο φορές την ημέρα. Το φαγητό που έφερες το μεσημέρι είναι ανέγγιχτο.
- ΜΑΡΙΑ Γιατί δεν τρώεις;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Δεν έχω όρεξη.
- ΜΑΡΙΑ Θ' αρρωστήσεις. (Βάζει το πιάτο στο τραπέζι). Έλα. Είναι ζεστό.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Σε βλέπω ανήσυχη.
- ΜΑΡΙΑ Τι διαβάζεις;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Το ιστορικό της Αλώσεως.
- ΜΑΡΙΑ Πόσες φορές να το διαβάσεις;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Όλα γυρίζουν στο μυαλό μου. Σήμεραν έχομεν εικοσιπέντε του μηνός. Πλησιάζει η αποφοράδα μέρα.
- ΜΑΡΙΑ Εικοσιεννέα Μαΐου.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Κάθε χρόνο αυτές τις μέρες η ψυχή μου είναι μαύρη σαν το ράσο που φορώ. Μα φέτος, που είναι κι όλα αυτά τα γεγονότα, είμαι απαρηγόρητος. Διαβάζω και ξαναδιαβάζω την ιστορία να δω, να καταλάβω, να βρω μιαν άκρη. Να μάθω πώς γίναμε από αφέντες δούλοι.
- ΜΑΡΙΑ Όσο και να διαβάσεις άκρη δεν θα βρεις. Το παρασκήνιο, τις λεπτομέρειες των γεγονότων δεν τα γράφουν. Κι αυτά είναι που έχουν σημασία. Αυτά είναι που γράφουν την ιστορία.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Όλα τα κακά έχουν την ίδια πηγή. Τη διαφθορά, η οποία οδηγεί στη φθορά.
- ΜΑΡΙΑ Πώς αφέθηκε και διαφθάρηκε το κράτος του Θεού;

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Δεν υπάρχουν κράτη του Θεού στη γη. Ο Θεός ένα κράτος έχει. Στον ουρανό. Τα κράτη της γης είναι ανθρώπινα. Κι όλα έχουν μοναδικό σκοπό τη δύναμη, την αρπαγή, την εξουσία, τα πλούτη, τη γλιδή. Διά τούτο και όλα έχουν το τέλος των. Διότι το παρήγορο με το κακό είναι που αυτοκαταστρέφεται.
- ΜΑΡΙΑ Η Πόλη έπρεπε να γλιτώσει.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο πλάστης του κόσμου είναι ένας. Και οι νόμοι του δεν κάνουν εξαιρέσεις διά κανένα. Έγιναν λάθη, τα οποία πληρώσαμε και πληρώνουμε.
- ΜΑΡΙΑ Άλλοι τα 'καναν κι άλλοι πληρώνουν.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ «Αμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα».
- ΜΑΡΙΑ Είναι άδικο.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Είναι ο νόμος του Θεού. Ο νόμος που διέπει τη δημιουργία.
- ΜΑΡΙΑ (Παύση). Έχω ένα μαντάτο να σου πω.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τι μαντάτο;
- ΜΑΡΙΑ Άσχημο.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ακούω.
- ΜΑΡΙΑ Πολύ άσχημο
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Έχομε συνηθίσει. Όλα τα περιμένουμε πια.
- ΜΑΡΙΑ Λέγεται ότι σκότωσαν πέντε σήμερα.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Σκότωσαν πέντε!
- ΜΑΡΙΑ Ναι.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ποίους;
- ΜΑΡΙΑ Τρεις κληρικούς και δύο λαϊκούς.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ποίους;
- ΜΑΡΙΑ Μακάρι να είναι μόνο διαδόσεις.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Πες μου ονόματα.
- ΜΑΡΙΑ Οι κληρικοί είναι ο πρωτόπαπας Γεώργιος, ο παπά Λοΐζος κι ο παπά Αργυρός. Και οι λαϊκοί ο επίτροπος Λοΐζος και κάποιος Χρίστος από τη Γιόλου.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Παύση). Τίποτε δεν τους σταματά πια. Ο Θεός να μας λυπηθεί.

- ΜΑΡΙΑ Ο Θεός να μας λυπηθεί.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Παύση). Τους απαγχόνισαν, τους αποκεφάλισαν; Με ποίον τρόπον τους εθανάτωσαν;
 ΜΑΡΙΑ Με ξίφος.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Με ξίφος!
 ΜΑΡΙΑ Ναι.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Και με ποίαν αιτίαν, με ποίαν αφορμήν;
 ΜΑΡΙΑ Είχανε λένε αποδοκιμάσει μια υπόθεση μοιχείας μεταξύ μιας δικής μας κι ενός Τούρκου στο χωριό Γιόλου.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Και τους σκότωσαν διά τούτο;
 ΜΑΡΙΑ Έτσι λένε.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Γυρεύουν αφορμή.
 ΜΑΡΙΑ Εσύ να το δεις.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Κάνει το σταυρό του). Ο Θεός να αναπαύει την ψυχήν των.
 ΜΑΡΙΑ Πέρασε μήνας κι ακόμα το μπαρούτι είναι κάτω στο υπόγειο. Κι όμως σου είπε για δύο μέρες.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τι να κάνω; Τι θέλεις να κάνω;
 ΜΑΡΙΑ Να τον διατάξεις να το σηκώσει από δω.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Αν είχε πού να το πάρει θα το εσήκωνε.
 ΜΑΡΙΑ Αν τον επέζης θα 'βρισκε πού να το πάρει.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Θα του ξαναπώ.
 ΜΑΡΙΑ Να τον διατάξεις.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Θα τον διατάξω. (Ακούονται φωνές απ' έξω).
 ΜΑΡΙΑ Ποιοι φωνάζουν;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Άνοιξε να δούμε. Ή μάλλον όχι. Κοίταξε από την χαραμάδα.
 ΜΑΡΙΑ (Κοιτάζει). Ζαπτιέδες!
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ζαπτιέδες;
 ΜΑΡΙΑ Ναι. Είναι μπροστά ένας τσαούσης και πίσω κάμποσοι ζαπτιέδες.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο Θεός να μας φυλάει.
 ΜΑΡΙΑ Ο Θεός να μας φυλάει.

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Σβήνει το κερί. Δείχνει με το δάκτυλο στο στόμα). Σσσσς.
 ΜΑΡΙΑ Λες να έμαθαν για το μπαρούτι;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Αλίμονο αν έμαθαν.
 ΜΑΡΙΑ Τι να γυρεύουν άραγε; (Χτύπημα στην πόρτα). Παναγία μου Φανερωμένη. (Χτύπημα και πάλι). Ν' ανοίξω;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Θ' ανοίξω εγώ.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ (Σπρώχνει την πόρτα και μπαίνει). Γιατί ντεν ανοίετε πόρτα;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ερχόμουν ν' ανοίξω.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Πόσην ώρα να καρτερά;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τώρα χτυπήσατε.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Ξέρω πότε αχτύπησα. Ντεν τα μου πει. Ντώκε μου ανοιχτάρι εκκλησίας.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τι να κάνετε το κλειδί της εκκλησίας;
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Να μεν αρωτά.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Θέλετε να έρθω ν' ανοίξω;
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Ντώκε μου ανοιχτάριν τζιαι ανοοίεμεν μόνοι μας. Ντεν είμασιν ούτε κουτσοί ούτε στραβοί.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Όπως θέλετε. (Του δίνει το κλειδί).
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Τζιαι να μεν ιφύητε που νταμέ. Να μείνητε ώσπου να ιστραφεί. Αν ιβκείτε έξω που πόρτα, ζαπτιές να ισφάξει. (Φεύγει).
 ΜΑΡΙΑ (Μακρά σιωπή). Ευτυχώς.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Γιατί ευτυχώς;
 ΜΑΡΙΑ Νόμισα πως ήρθε για το μπαρούτι.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Κι εγώ έτσι νόμισα.
 ΜΑΡΙΑ Τι να γυρεύουν;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Εύχομαι να μην είναι αυτό που περνά από το μυαλό μου.
 ΜΑΡΙΑ Τι;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο Βαλής πάει καιρός που είχε βάλει στο μάτι την εκκλησία μας.
 ΜΑΡΙΑ Εννοείς ο Κουτσιούκ Μεχμέτ;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ναι.

- ΜΑΡΙΑ   Τι εννοείς, την έχει βάλει στο μάτι;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Το λιγότερο να την κλείσει με βουλοκέρι. Να μη ξαναλειτουργήσει.
- ΜΑΡΙΑ   Και το χειρότερο;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Να την κάνει τζαμί ή να την κάψει.
- ΜΑΡΙΑ   Να την κάψει!
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Ναι, ακούστηκε κι αυτό.
- ΜΑΡΙΑ   Από πού τ' άκουσες;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Οι φήμες και οι διαδόσεις δίνουν και παίρνουν.
- ΜΑΡΙΑ   Μακάρι να είναι μόνο διαδόσεις.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Τότε τι γυρεύουν αυτή την ώρα οι ζαπτιέδες μέσα στη Φανερωμένη;
- ΜΑΡΙΑ   Το μπαρούτι τι γυρεύει αυτή την ώρα κάτω από το κελί σου;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Τώρα η έγνοια μου είναι η Φανερωμένη.
- ΜΑΡΙΑ   Αν ανακαλύψουν το μπαρούτι, ούτε η Φανερωμένη θα γλιτώσει, ούτε κι εσύ.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Σε τούτο έχεις δίκαιο.
- ΜΑΡΙΑ   Ο φταίχτης πήγε και χάθηκε.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Γιατί φταίχτης; Φταίχτης διότι κινδυνεύει, διότι αγωνιά και αγωνίζεται διά την ελευθερίαν;
- ΜΑΡΙΑ   Φταίχτης, γιατί σ' έχει αφήσει εκτεθειμένο. Φταίχτης, γιατί δεν ξέρει να κάνει σωστά τη δουλειά του.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Μπορεί να υποψιάζεται ότι τον παρακολουθούν. Είναι δυνατό να μπορούσε να το μετακινήσει και να μην το είχε κάνει;
- ΜΑΡΙΑ   Τόσο το χειρότερο για σένα. Τόσο το χειρότερο για όλους.

ΕΙΚΟΝΑ 4

(Ο Λεόντιος είναι γονατιστός μπροστά στο εικονοστάσι και προσεύχεται. Η Μαρία κάθεται κοντά στο τραπέζι και διαβάζει από ένα ευχολόγιο).

- ΜΑΡΙΑ Δεν μπορώ, δεν αντέχω άλλο. Πόση ώρα να περιμένομε. Επί τέλους ό,τι είναι να γίνει ας γίνει.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τι θέλεις να κάνομε; Τι μπορούμε να κάνομε;
- ΜΑΡΙΑ Με σκοτώνει η αναμονή. Με τρώει η αγωνία. Θ' ανοίξω την πόρτα να βγω στην αυλή να δω τι γίνεται.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ησύχασε. Προσπάθησε να συγκεντρωθείς εις την προσευχήν.
- ΜΑΡΙΑ Δεν μπορώ να συγκεντρωθώ. Οι χειρότερες σκέψεις περνούν από το μυαλό μου.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Με την προσευχή θα διώξεις τας κακάς σκέψεις.
- ΜΑΡΙΑ Εσύ μπορείς και προσεύχεσαι;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Προσπαθώ.
- ΜΑΡΙΑ Μπορείς να βγάλεις από τη σκέψη σου το κακό;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Προσπαθώ.
- ΜΑΡΙΑ Με ποιον τρόπο;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Επικαλούμενος την Θεϊαν χάριν.
- ΜΑΡΙΑ Έχει φωλιάσει στο μυαλό μου η απελπισία.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Μόνο η Θεία χάρις μπορεί να σου αναπτερώσει την ελπίδα. Ζήτα την με υπομονή κι επιμονή. (Ακούονται φωνές, νταούλια και ζορνέδες).
- ΜΑΡΙΑ (Τρέχει στην πόρτα και βλέπει από τη χαραμάδα). Ο Βαλής!
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο Βαλής;
- ΜΑΡΙΑ Ναι. Φέγγει ακόμα. Δεν σκοτείνιασε. Βλέπω καθαρά. Είναι ο Κουτσιούκ Μεχμέτ. Μόλις έφτασε με καμπόσους ζαπτιέδες και κατευθύνεται προς την είσοδο της εκκλησίας.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Είσαι σίγουρη;
- ΜΑΡΙΑ Ναι. Εκείνος είναι.

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Άσε με να δω (Κοιτάζει). Εκείνος είναι. Η Παναγία η Φανερωμένη να μας φυλάει. Να φυλάει εμάς και τον άγιο ναόν της.
- ΜΑΡΙΑ Λες να έχουν ακούσει για το μπαρούτι;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Δεν ξέρω.
- ΜΑΡΙΑ Τι να γυρεύει ο ίδιος ο Κουτσιούκ Μεχμέτ στη Φανερωμένη;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Σου το έχω πει. Την έχει βάλει στο μάτι.
- ΜΑΡΙΑ Γιατί να έχει βάλει στο μάτι τη Φανερωμένη;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ρωτάς γιατί; Διότι οι Τούρκοι γνωρίζουν ότι το κερί εδώ στη Φανερωμένη είναι πάντα αναμμένο πάνω από το Ελληνικό Αλφαβητάρι. Διότι γνωρίζουν ότι η Φανερωμένη είναι ένα από τα κρυφά σχολεία του Γένους.

ΕΙΚΟΝΑ 5

(Ακούονται πάλι φωνές, νταούλια και ζορνέδες).

- ΜΑΡΙΑ (Κοιτάζει κλεφτά από την πόρτα). Φεύγουν.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Φεύγουν;
 ΜΑΡΙΑ Ναι. Βλέπω τον Κουτσιούκ να φεύγει με τη συνοδεία του.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Η Παναγία να κάνει το θαύμα της. (Γονατά. Απαγγέλλει).
 Τη υπερμάχω Στρατηγώ τα νικητήρια.
 ως λυτρωθείσα των δεινών, ευχαριστήρια
 αναγράφω σοι η πόλις σου Θεοτόκε.
 Αλλ'ως έχουσα το κράτος απροσμάχητον
 εκ παντοίων με κινδύνων ελευθέρωσον
 ίνα κραζώ σοι χαίρε νύμφη ανύμφευτε.
- ΜΑΡΙΑ (Επαναλαμβάνει). Χαίρε νύμφη ανύμφευτε.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Άγγελος πρωτοστάτης ουρανόθεν επέμφθη ειπείν τη Θεο-
 τόκω το χαίρε...
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ (Ανοίγει με βία την πόρτα. Στέκει και τους κοιτάζει).
 Ακούετε καλά είναι να ειπώ. Αύριον πουρνόν πουρνόν,
 ούλλοι που γουλεύκετε σε τούτο εκκλησία, να είσαστιν
 νταμαί.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Εννοείτε οι ιερείς ή όλοι όσοι εργάζονται στον ναό;
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Ούλλος κόσμος.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Πού ακριβώς θέλετε να είμαστε;
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Μέσα εκκλησία.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Το κλειδί το έχετε εσείς. Σας το έχω δώσει.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Κλειτί πάνω πόρτα. Να πάει να πκιάει. Τζιαι ξαναλαλώ.
 Να μεν ειπείτε πως εν ακούετε. Αύριον πουρνόν ούλλοι
 μέσα εκκλησία να καρτεράτε. Τιαταγή Κουτσιούκ Μεχμέτ.
 (Φεύγει).
- ΜΑΡΙΑ (Σιωπή). Τι να θέλει άραγε;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Δεν ξέρω. Ό,τι μπορείς να φανταστείς. Μπορεί, όπως σου
 είπα, να αποφάσισε να κατάσχει τον ναόν για να τον κάνει
 τζαμί. Μπορεί και να τον κάψει. Μπορεί προς το παρόν να
 γίνουν μόνο ανακρίσεις.

- ΜΑΡΙΑ   Τι ανακρίσεις;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Για τις δραστηριότητες της εκκλησίας.
- ΜΑΡΙΑ   Και θα 'κανε ανακρίσεις ο ίδιος ο Βαλής;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Μπορεί να μην έρθει ο ίδιος. Μπορεί να 'ρθουν άλλοι. Δεν ξέρω. Υποθέσεις κάνω. Ο Θεός να μας φυλάει από τα χειρότερα.
- ΜΑΡΙΑ   Μακάρι να είναι ανακρίσεις και να μην είναι έρευνες. Ο κύριος Σάββας τι λέει; Πού πήγε; Πού χάθηκε;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Το πρωί τον είδα.
- ΜΑΡΙΑ   Τι σου είπε;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Δεν μπορεί τώρα. Όπως βλέπεις οι ζαπτιέδες δεν φεύγουν από την ενορία μας αυτές τις μέρες.

ΕΙΚΟΝΑ 6

(Η πόρτα είναι ανοιχτή. Το φως του ήλιου μπαίνει στο κελί).

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Κάθεται κοντά στην πόρτα και διαβάζει).
 ΜΑΡΙΑ (Μόλις μπαίνει). Καλημέρα.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Καλώς την. Ήρθες νωρίς σήμερα.
 ΜΑΡΙΑ Δεν κοιμήθηκα όλο το βράδυ. Λέγε. Τι έγινε;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Δεν εφάνηκε κανένας.
 ΜΑΡΙΑ Κανένας;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Κανένας. Είχα ειδοποιήσει όλους τους δικούς μας. Τους ιερείς, τους ψάλτες, τους νεωκόρους κι όλους τους άλλους που εργάζονται στην εκκλησία. Και πράγματι ήρθανε όλοι. Μαζευτήκαμε στον ναόν από νωρίς, μόλις είχε αρχίσει να χαράζει. Τελέσαμε και όρθρο και Θεία λειτουργία. Και κοινωνήσαν όλοι. Μετά την απόλυση καθίσαμε στον ναόν και περιμέναμε. Δεν εφάνηκε κανένας.
 ΜΑΡΙΑ Και τους άφησες να φύγουν;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τους άφησα.
 ΜΑΡΙΑ Κι αν έρθουν οι Τούρκοι;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Πότε να έρθουν; Κοντεύει μεσημέρι.
 ΜΑΡΙΑ Ο τσαούσης διάταξε να περιμένετε. Ήμωνα μπροστά.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Είπεν ότι θα έρχονταν νωρίς.
 ΜΑΡΙΑ Είπε να μαζευτείτε νωρίς. Δεν είπε πότε θα έρχονταν.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τι ήθελες να κάνω; Είχαν αρχίσει να διαμαρτύρονται.
 ΜΑΡΙΑ Κι επειδή διαμαρτύρονταν, τους άφησες να φύγουν; Επιτέλους πότε θα νοιαστείς και για τον εαυτό σου; Αν έρθουν οι Τούρκοι και δεν τους εύρουν, εσένα θα σύρουν στα μπουντρούμια για να δώσεις λόγο. Οι άλλοι θα κοιμούνται ήσυχα στα σπίτια τους. Από τον πρώτον ως τον τελευταίον.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Μην ανησυχείς.
 ΜΑΡΙΑ Κάποιος πρέπει ν' ανησυχεί, κάποιος πρέπει να σκέφτεται για σένα, αφού εσύ δεν το κάνεις.

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Οι άλλοι έχουν τα σπίτια τους, τις οικογένειες τους, τα παιδιά τους, που ανησυχούν. Εγώ....
- ΜΑΡΙΑ   Εσύ έχεις εμένα.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ   (Μπαίνει απότομα από την ανοιχτή πόρτα). Έλα μιτά μου παπά.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Πού να έρθω;
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ   Έλα μιτά μου τζιαι μεν αρωτάς.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ   Έρχομαι, έρχομαι. (Τον ακολουθεί).
- ΜΑΡΙΑ   Πόσες φορές να σου τα λέω και να μην τ' ακούεις. Ο Θεός να σε φυλάει. Ο Θεός να σε φυλάει.

ΕΙΚΟΝΑ 7

- ΜΑΡΙΑ (Είναι γονατιστή μπροστά στο εικονοστάσι και διαβάζει από το ψαλτήρι). «Εάν γαρ και πορευθώ εν μέσω σκιάς θανάτου, ου φοβηθήσομαι κακά, ότι συ μετ'εμού εί...» (Ο Λεόντιος έρχεται απ' έξω. Μόλις τον βλέπει τρέχει και τον αγκαλιάζει). Είσαι καλά, είσαι καλά, είσαι καλά;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Καλά είμαι.
- ΜΑΡΙΑ Σίγουρα είσαι καλά;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ναι σου λέω.
- ΜΑΡΙΑ Δόξα σοι ο Θεός, δόξα σοι ο Θεός, δόξα σοι ο Θεός. Πες μου τι έγινε. Λέγε τι έγινε;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τίποτα δεν έγινε.
- ΜΑΡΙΑ Έχουνε φύγει;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Έχουνε φύγει.
- ΜΑΡΙΑ Ποιοι ήτανε, πόσοι ήτανε;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ήταν ο ίδιος ο Βαλής. Ο Κουτσιούκ Μεχμέτ.
- ΜΑΡΙΑ Ο Κουτσιούκ Μεχμέτ! Δεν τον είχαμε ακούσει όταν έφταννε.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ήρθε μόνο με τρεις ζαπτιέδες και τον Τσαούση.
- ΜΑΡΙΑ Δεν είναι δυνατόν. Ο Βαλής δεν κυκλοφορεί χωρίς συνοδεία! Πες μου τι ήθελε; Εσένα ήθελε; Τι σε ήθελε;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Όχι, όχι, δεν ήταν εμένα.
- ΜΑΡΙΑ Ποιον ήθελε; Τι ήθελε;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Σιωπή). Την Παναγία τη Φανερωμένη.
- ΜΑΡΙΑ Τι να την κάνει;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ήρθε να τη δει.
- ΜΑΡΙΑ Εχτές ήταν εδώ.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Εχτές είδε τον ναόν της. Σήμερα ήρθε να δει την ίδια. Να δει την εικόνα της από κοντά.
- ΜΑΡΙΑ Γιατί να δει την εικόνα της;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Σιωπή). Για να τη συγκρίνει μ' εκείνην που είδεν εφές εις τον ύπνον του.
- ΜΑΡΙΑ Είδε την Παναγία στον ύπνον του;

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Σιωπή). Ναι. Είδε την Παναγία στον ύπνον του και του είπε να μην πειράξει το σπίτι της!
- ΜΑΡΙΑ (Κάνει το σταυρό της). Του είπε να μην πειράξει το σπίτι της!
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Να μην πειράξει το σπίτι της!
- ΜΑΡΙΑ Άκουσες τον ίδιο να το λέει;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ναι. Καθώς στεκόταν μπροστά στο εικονοστάσι.
- ΜΑΡΙΑ Δοξάζω τ' όνομα της.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Μεγάλη η χάρη της. Γλίτωσε την εκκλησία της.
- ΣΑΒΒΑΣ (Χτυπά την ανοιχτή πόρτα και μπαίνει). Χαίρετε.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Καλώς τον.
- ΣΑΒΒΑΣ Έχουνε εξαφανιστεί όλοι οι ζαπτιέδες από την ενορία και πέρασα να δω τι γίνεται.
- ΜΑΡΙΑ Τίποτα δεν γίνεται. Και απορώ γιατί.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Μαρία μου.
- ΜΑΡΙΑ Ακόμα το μπαρούτι είναι στο υπόγειο. Και σήμερα ήταν εδώ ο ίδιος ο Βαλής.
- ΣΑΒΒΑΣ Όπως βλέπω την κατάσταση, τώρα είναι πιο εύκολο να το μετακινήσω.
- ΜΑΡΙΑ Πότε θα το κάμεις;
- ΣΑΒΒΑΣ Αύριο το βράδυ, το πολύ μεθαύριο.
- ΜΑΡΙΑ Σήμερα. Τώρα. Αυτή τη στιγμή.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Μαρία μου...
- ΜΑΡΙΑ Σε παρακαλώ. Δεν τον πιστεύω. Τώρα θα το μετακινήσει.
- ΣΑΒΒΑΣ Είναι αδύνατο μέρα μεσημέρι.
- ΜΑΡΙΑ Δεν με νοιάζει. Είναι δικό σου πρόβλημα.
- ΣΑΒΒΑΣ Εντάξει. Απόψε.
- ΜΑΡΙΑ Όχι.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Μαρία μου.
- ΜΑΡΙΑ Όχι είπα.
- ΣΑΒΒΑΣ Απόψε. Σας δίνω το λόγο μου. Σας ορκίζομαι. Απόψε θα το μετακινήσω.

ΕΙΚΟΝΑ 8

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Ανοίγει την είσοδο και μπαίνει. Την αφήνει ανοικτή. Ένα απαλό φως μπαίνει απ' έξω. Βγάζει το ράσο του και μένει με το αντερί. Ανοίγει το ντουλάπι και κρεμάζει μέσα το ράσο. Έπειτα αλλάζει το φτιλί στο καντήλι).
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ (Μπαίνει από την ανοικτή είσοδο). Καλησπέρα παπά.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Ξαφνιάζεται). Ωωω, καλησπέρα. Καλωσόρισες εφέντη.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Είντα κάμνει;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τι να κάμω. Μόλις ετελειώσαμεν τον εσπερινόν. Εσύ τι κάνεις εις την ενορία μας; Το μεσημέρι ήσουν εδώ.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Ήρτα να σε δω παπά.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τι να με κάμεις εφέντη μου;
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Για να πω, είσαι πολλά τυχερό άδρωπο.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Γιατί είμαι τυχερός τσαούση εφέντη;
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Γιατί Βελής άλλαξε ιγνώμη. Εν θα πκιάχει εκκλησία σας.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο Βελής φαίνεται καλός άνθρωπος τσαούση. Ο Θεός να του χαρίζει χρόνια.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ (Πλησιάζει την πόρτα που οδηγεί στο υπόγειο). Εχτές ούλλος ικόσμος ήξερεν ότι Βελής έχεν να πκιάχει Φανερωμένην. Σήμερα άλλαξεν ιγνώμην. Κανέννας εν ιξέρει γιατί.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Μπορεί να μας ελυπήθηκε τσαούση εφέντη.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ (Ακουμπά πάνω στην πόρτα που ανοίγει. Κοιτάζει μέσα). Πού βκαίννει τούτο πόρτα πε παπά;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Πουθενά τσαούση Εφέντη.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Γίνεται πουχενά πε παπά;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Είναι ένα υπόγειο.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Ντικό σου υπόγειο;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Τίποτε δικό μου δεν έχω τσαούση μου. Είναι όλα της εκκλησίας.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Τζιαι τι έσειε μέσα υπόγειο;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Κεριά, λαμπάδες, παλιές εικόνες, διάφορα σκεύη της εκκλησίας...
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Τζιαι γιατί βάλλετε μέσα υπόγειο;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Πού να τα βάλουμε εφέντη μου;

- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Εμέναν να δει να πιστέψει. (Βγαίνει από την πόρτα).
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Πάει μπροστά στο εικονοστάσι. Προσεύχεται). «Κύριε εισάκουσον της προσευχής μου, ενώπιον την δέησιν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσον μου εν τη δικαιοσύνη σου. Και μη εισέλθεις εις κρίσιν μετά του δούλου σου»...
- ΜΑΡΙΑ (Μπαίνει από την είσοδο, κρατώντας ένα πιάτο σκεπασμένο). Ευλογείτε.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Καλώς την.
- ΜΑΡΙΑ Τι έχεις; Σε βλέπω αναστατωμένο.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Σσσσ.
- ΜΑΡΙΑ Τι συμβαίνει;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο τσαούσης είναι στο υπόγειο.
- ΜΑΡΙΑ Είναι στο υπόγειο!
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ναι.
- ΜΑΡΙΑ Γιατί; Πώς έγινε;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Σσσσ, δεν ξέρω, τυχαία. Πέρασε από δω. Είδε την πόρτα, την άνοιξε και κατέβηκε.
- ΜΑΡΙΑ Ο Θεός να βάλει το χέρι του.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Φύγε καλύτερα, να μη σε βρει εδώ.
- ΜΑΡΙΑ Να φύγω και να σ' αφήσω μόνο;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Κι αν μείνεις τι θα κάνεις; Τι μπορείς να κάνεις.
- ΜΑΡΙΑ Ό,τι κάνεις εσύ θα κάνω κι εγώ.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Πάρε το πιάτο και φύγε σου λέω.
- ΜΑΡΙΑ (Βάζει το πιάτο στο τραπέζι). Καλύτερα να βλέπω, καλύτερα να αγγίζω, καλύτερα να βιώνω το κακό, παρά να ζω με τη σκέψη στο κακό.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ (Μπαίνει από την πόρτα, κρατώντας το βαρέλι. Το βάζει κάτω). Τούτο εν εικόνες; Τούτο εν τζιερκά; Τούτο εν λαμπάτες; Σύντυσιε παπά. Εβώβωσες; Σύντυσιε είπα.
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ (Ψελλίζοντας). Πρώτη φορά το βλέπω.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Πρώτη φορά ιγλέπεις; Μέσα ισπίτι σου πρώτη φορά ιγλέπεις;
- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Πρώτη φορά.
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ Εν φοάται Θεό, άδρωπο παπά λαλεί ψέματα;

- ΛΕΟΝΤΙΟΣ Ο Θεός ξέρει.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ (Βγάζει το σπαθί του). Άμα λαλεί ψέματα, να κόψει κεκ-
 λέν του τωρά, μέσα ισπίτιν του. (Σηκώνει το σπαθί).
 ΜΑΡΙΑ Την αλήθεια λέει. Είναι αθώος. Πίστεψε τον.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Άμα παπάς αθώος, πκοιος ένοχος; Εσέναν τζυρά;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Η αδελφή μου δεν έχει ιδέα.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Εσέναν εν ιξέρει. Αρφή του εν έσει εντέαν. Πκοιος ιξέρει
 παπά; Εμέναν; Όμπασιης όξω αυλή; Χέλεις να συλλάβει
 αρφήν του να πάρει ππολίτσιν να ξεράσει ούλλα;
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Όχι, όχι, αν θα συλλάβετε κάποιον, αυτός είμαι εγώ.
 ΜΑΡΙΑ Είναι αθώος, μην τον ακούτε. Είναι αθώος.
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Το κελί είναι δικό μου. Αν θα συλλάβετε κάποιον, αυτός
 πρέπει να είμαι εγώ. Η αδελφή μου είναι αθώα. Σας ορκί-
 ζομαι.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Καλάν. Να κάμει χαπτίριν. Εσένα συλλάβει παπά τζια να
 μετανώσει ώραν που γεννήθηκεν. (Φωνάζει έξω). Όμπα-
 σιη, όμπασιηηηηη.
 ΜΑΡΙΑ Είναι αθώος. Σας ορκίζομαι, είναι αθώος.
 ΤΣΑΟΥΣΗΣ Όμπασιη, όμπασιηηηηη.

ΕΙΚΟΝΑ 9

- ΜΑΡΙΑ (Είναι γονατιστή μπροστά στο εικονοστάσι). «Έως πότε κύριε επιλήσει μου εις τέλος; Έως πότε αποστρέψεις το πρόσωπον σου απ'εμού; Έως πότε υψωθήσεται ο εχθρός μου επ' εμέ;» (Ο Σάββας μπαίνει από την είσοδο. Μόλις τον βλέπει η Μαρία σηκώνεται). Πες μου τι έμαθες; Λέγε. Πού τον έχουν; Έμαθες πού τον έχουν;
- ΣΑΒΒΑΣ Ησύχασε, ησύχασε.
- ΜΑΡΙΑ Κλείνουν τρεις ημέρες από την ημέρα που τον έχουνε συλλάβει και δεν ξέρουμε ούτε πού τον έχουν, ούτε τι του έχουν κάνει, ούτε αν ζει, ούτε αν πέθανε.
- ΣΑΒΒΑΣ Ησύχασε σου λέω.
- ΜΑΡΙΑ Δεν μπορώ να ησυχάσω. Τρεις ημέρες τώρα δεν έχω κλείσει μάτι. Δεν με χωράει η κάμαρα μου, το σπίτι μου, η αυλή μου. Δεν με χωράνε οι δρόμοι, τα στενά και τα καντούνια. Ούτε μέσα στην εκκλησία δεν μπορώ να βρω παρηγοριά. Κοντεύω να τρελαθώ από την αγωνία. Κι ημέρα σήμερα είναι καταραμένη. Έχομε εικοσιενιά σήμερα. Εικοσιεννέα Μαΐου 1821. Θεέ μου να φύγει κι αυτή η μέρα χωρίς κακά μαντάτα.
- ΣΑΒΒΑΣ Λυπάμαι, λυπάμαι πολύ.
- ΜΑΡΙΑ Γιατί λυπάσαι;
- ΣΑΒΒΑΣ Για όλα αυτά που έχουν γίνει.
- ΜΑΡΙΑ Τι έχει γίνει που δεν το ξέρω;
- ΣΑΒΒΑΣ Όλα που έχουν γίνει.
- ΜΑΡΙΑ Αν είναι κάτι που δεν το ξέρω πες μου το. Δεν μπορώ να ζω άλλο με την αγωνία.
- ΣΑΒΒΑΣ Θέλω να ξέρεις πως είχα ζητήσει να πάω να παραδοθώ στους Τούρκους.
- ΜΑΡΙΑ Πότε το ζήτησες; Από ποιον το ζήτησες;
- ΣΑΒΒΑΣ Από τους ανθρώπους, στους οποίους δίνω κι εγώ λόγο. Από τους ανθρώπους που μου έδωσαν το μαπαρούτι να το φυλάξω. Και δεν μ' άφησαν να το κάνω.
- ΜΑΡΙΑ Φοβούνται πως θα λυγίσεις και θα προδώσεις;

ΣΑΒΒΑΣ Δεν είναι αυτό.
 ΜΑΡΙΑ Τι είναι τότε;
 ΣΑΒΒΑΣ Ξέρουν ότι ακόμα κι αν παραδοθώ, δεν θα γλίτωνnen ο πατήρ Λεόντιος.
 ΜΑΡΙΑ Από πού να γλίτωνne; Γιατί να μη γλιτώσει;
 ΣΑΒΒΑΣ Στο κελί του βρέθηκε το μπαρούτι.
 ΜΑΡΙΑ Και η αιτία είσαι συ.
 ΣΑΒΒΑΣ Λυπάμαι, λυπάμαι πολύ.
 ΜΑΡΙΑ Η λύπη σου δεν μετρά τίποτε για τον αδελφό μου.
 ΣΑΒΒΑΣ Λυπάμαι.
 ΜΑΡΙΑ Δεν φοβάσαι;
 ΣΑΒΒΑΣ Τι να φοβηθώ;
 ΜΑΡΙΑ Το Θεό δεν τον φοβάσαι;
 ΣΑΒΒΑΣ Έχω ήσυχη τη συνείδηση μου.
 ΜΑΡΙΑ Δεν φοβάσαι ότι μπορεί να λυγίσει και να σε καταδώσει;
 ΣΑΒΒΑΣ Αν σου πω την αλήθεια θα πιστέψεις;
 ΜΑΡΙΑ Την αλήθεια θέλω.
 ΣΑΒΒΑΣ Παρακαλούσα τον Θεό να λυγίσει και να με καταδώσει.
 ΜΑΡΙΑ Παρακαλούσες;
 ΣΑΒΒΑΣ Ναι. Παρακαλούσα.
 ΜΑΡΙΑ Τώρα γιατί δεν παρακαλείς; Φοβάσαι τώρα; Απάντησε μου. Φοβάσαι τώρα; Γιατί σιωπάς;
 ΣΑΒΒΑΣ Έχω άσχημα νέα.
 ΜΑΡΙΑ Άσχημα νέα!
 ΣΑΒΒΑΣ Τα χειρότερα που μπορούσες να περιμένεις.
 ΜΑΡΙΑ Τι. Μίλα. Δεν αντέχω άλλο. Μίλα.
 ΣΑΒΒΑΣ Πρέπει να κάνεις υπομονή.
 ΜΑΡΙΑ Μίλα.
 ΣΑΒΒΑΣ Πρέπει να κάνουμε υπομονή.
 ΜΑΡΙΑ Μίλα σου λέω.
 ΣΑΒΒΑΣ Τον αποκεφάλισαν σήμερα το μεσημέρι. (Σιωπή).
 ΜΑΡΙΑ Ψέματα.
 ΣΑΒΒΑΣ Τον αποκεφάλισαν σήμερα το μεσημέρι.

- ΜΑΡΙΑ Ψέματα, ψέματα, ψέματα. (Καταρρέει. Λιποθυμά).
- ΣΑΒΒΑΣ Μαρία, Μαρία, Μαρία, δεσποσύνη Μαρία. (Την χτυπά στο πρόσωπο. Παίρνει νερό από ένα σταμνί και τη ραντίζει. Συνέχεται). Υπομονή, υπομονή, υπομονή.
- ΜΑΡΙΑ Ψέματα, ψέματα, ψέματα.
- ΣΑΒΒΑΣ Ο Θεός να μας δίνει υπομονή. Υπομονή για ό,τι έγινε κι ό,τι θα γίνει.

(Από χορό ιεροψαλτών ακούεται το «Τη υπερμάχω» αργόν. Συνεχίζεται μέχρι να κάνουν υπόκλιση οι ηθοποιοί και να ανάψουν τα φώτα).

